

Antal dödade av våld per 100 000 invånare och år. Källa: Geneva Declaration Secretariat (2015), via Small Arms Survey, Research Note No. 49, 2015.

”Svensk kunskap om krigsmateriel kan minska våldet”

Publicerad 28 april 2015 06:00

[3 kommentarer](#)

DEBATT. Det finns 110 miljoner landminor i 70 länder och med nuvarande takt kommer det att ta tusentals år innan de kan röjas. Ta vara på kompetensen och låt vår ”fredsindustri” bli en del av det svenska biståndet, skriver Lars Ingelstam, Bo Janzon och Hans Wallin.

Cirka 500 000 människor dör årligen av våld i världen, många av vapen eller sprängmedel. Hög väpnad våldsanvändning i ett område minskar respekten för människoliv, förhindrar fredlig och ekonomisk utveckling, och bistånd från omvärlden når inte fram.

Sovjets kollaps 1990 avslöjade enorma mängder militär materiel lagrade i länderna inom Warszawapakten och hos alla andra, inte minst utvecklingsländer. Explosiva material kan inte hanteras av vanlig skrothandel, utan måste förstöras eller återvinnas med särskilda metoder.

Trots Ottawa-avtalet mot personminor finns 110 miljoner utlagda landminor kvar inom 70 nationer. Med nuvarande takt kommer det att ta tusentals år innan de kan röjas, om någonsin. Stora mängder blindgångare och enorma lager av överskottsammunition och -sprängmedel innebär svåra hinder för att upprätta ett ” normalt ” samhälle.

Över 100 miljoner Ak47, ”Kalashnikov”, och liknande automatvapen finns i världen. Miljontals överskottsvapen och – ammunition säljs till oroshärdar och används i olika konflikter, och sprids i stor skala till kriminella. Befintliga märkningar kan lätt avlägsnas, och saknas ibland från början. Register är ofta otillförlitliga, vilket främjar illegal handel och minskar

riskerna att bli ertappad.

Det nya "Arms Trade Treaty" kommer att påverka den internationella handeln, men skumrasket är svår genomträngligt. Stora mängder lättillgängliga vapen medför att lagliga våldsutövare - polis och militär - kommer i underläge, och omöjliggör normal samhällsfunktion. Afghanistan har näst högsta antalet vapen per person - USA är nummer ett.

Explosivämnen kan explodera eller detonera, är ofta giftiga för människor och miljö, och är en mycket farlig typ av avfall, som vid felhantering kan orsaka allvarliga skador och dödsolyckor. Sprängämnen, ofta från stulen ammunition, är det vanligaste vapnet vid terroristdåd. Spontana eller oavsiktligt utlösta explosioner i gamla lager inträffar mer än 20 gånger per år; tusentals människor dör, tiotusentals skadas i helt onödiga olyckor, som kan medföra att hela samhällen förintas.

Sverige har traditionellt sett en stark position inom området explosivämnen och deras hantering. Men mycket kunskap inom området, både i Sverige och utlandet, finns hos en äldre generation, och måste överföras innan den försvinner och förskingras. Explosivämnesindustrin svarade tidigare för detta, men kan numer inte klara det. Högskoleutbildning inom området saknas.

Sverige har antagit men inte genomfört och stöder inte den verksamhet som sker inom FN:s IATG och SaferGuard (se www.un.org/disarmament). Dess databaser och kunskap förbättrar starkt hanteringen av explosivämnen, och är fritt tillgängliga för alla via internet.

Svensk kompetens och industriella resurser skulle kunna utnyttjas för att överföra kunskap och ta fram utrustning och materiel som skulle kunna överlämnas till berörda stater som en del av Sveriges bistånd.

Det finns många svenska företag och organisationer som arbetar inom "fredsteknik", som Cesium, Dynasafe, Ericsson, LTEAB, Nammo Vingåkersverken, SECRA, Trace-in-Metal Ltd (brittiskt, men med svensk anknytning), och myndigheter och institutioner som Försvarsmakten, Folke Bernadotteakademien, FMV, MSB, SIDA och Swedec. Fredsteknik kan bli en svensk nisch, som skulle kunna lindra lidandet och förbättra levnadsvillkoren för hundratals miljoner människor i våldsmiljöer.

Lars Ingelstam, Professor emeritus, Linköpings Universitet

Bo Janzon, Professor, CEO SECRA Security Research

Hans Wallin, Ingenjör, director ISEE; chairman, IExpE Sweden; member, UN SaferGuard Strategic Coordination Group

Mer att läsa från Debatt

["Usla it-system –som att dra malmtåg med en folkvagnsmotor"](#)

["Ingenjörer - ta ställning och driv era åsikter"](#)

[BMW: "Tillverkningen måste också vara hållbar"](#)

["Stödet till bredband riskerar gå till fel projekt"](#)

["Inför miljöbilspremie för lastbilar och bussar"](#)

Ny Tekniks dagliga nyhetsbrev - Teckna nu, kostnadsfritt!

